

ÚVODNÍ INFORMACE

PhDr. Lenka Gajzlerová, Ph.D.

SP2BK_SP1 Speciální pedagogika 1

SZ7BK_SP1P Speciální pedagogika 1

informace o absolvování - ZKOUŠKA

- *doporučení* – přečíst si knihu se spec. ped. tematikou, nebo film

- forma – on-line testy
- termíny – budou v IS
- pro absolvování – nutných 70 % správných odpovědí
  - ▣ 36 otázek → 25 dobře na E
- okruhy – v IS

Kontakty

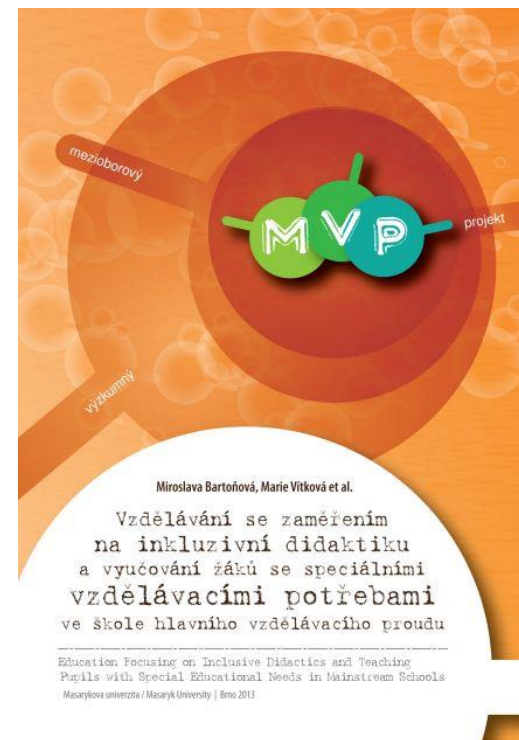
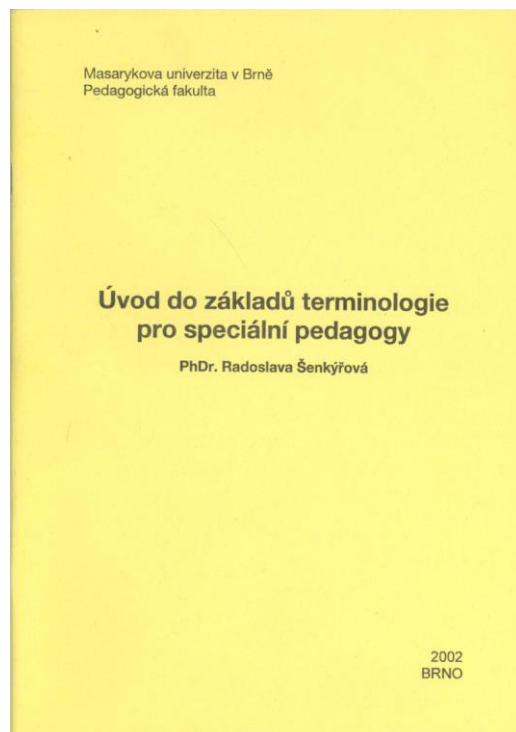
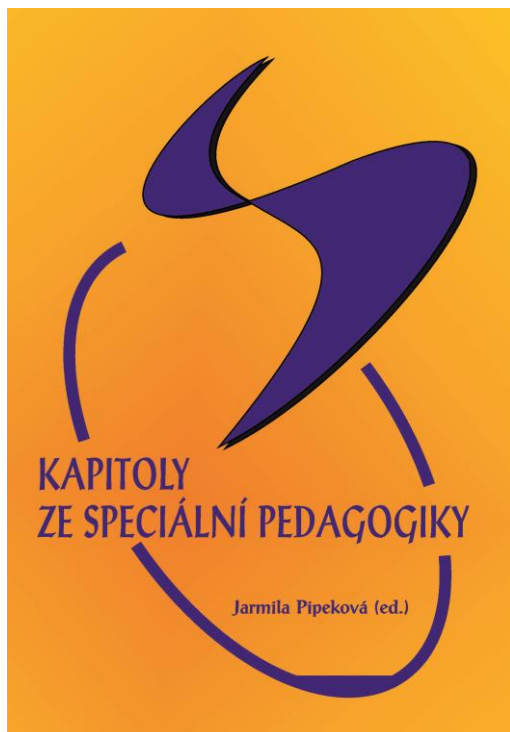
- PhDr. Lenka Gajzlerová, Ph.D.
  - **gajzlerova@ped.muni.cz**
  - konzultační hodiny
    - **dle individuální domluvy**

Literatura povinná

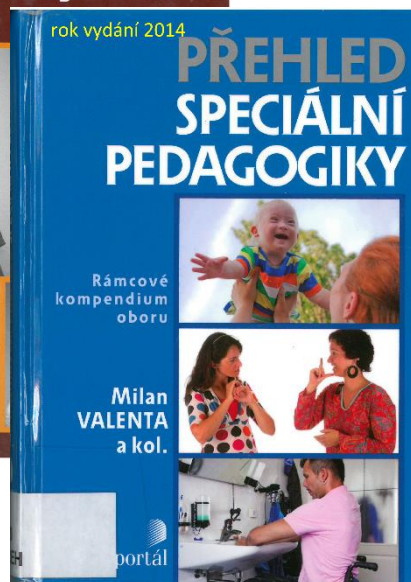
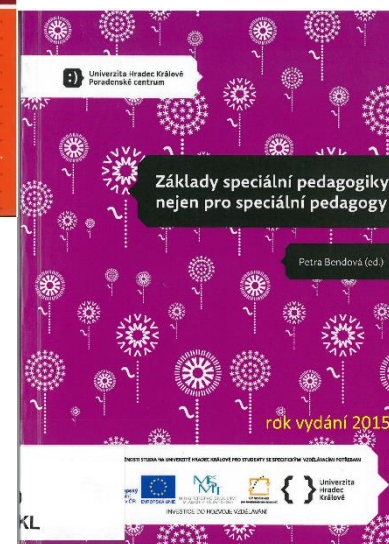
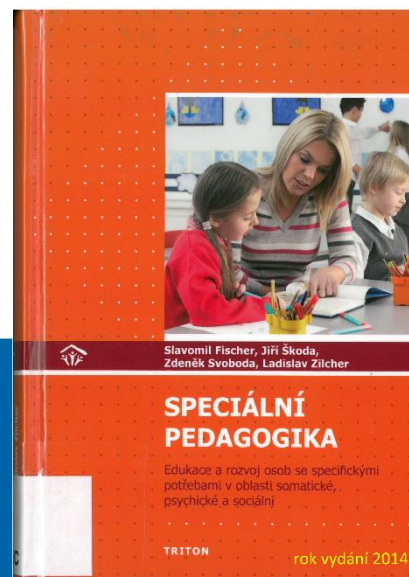
Povinná literatura:

- **PIPEKOVÁ, J. (ed.) *Kapitoly ze speciální pedagogiky. 3., rozšířené a přepracované vydání.* Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-198-0.**
- **BARTOŇOVÁ, M., VÍTKOVÁ, M et al. *Vzdělávání se zaměřením na inkluzivní didaktiku a vyučování žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole hlavního vzdělávacího proudu.* Brno: MU, 2013**
- **ŠENKÝŘOVÁ, R. *Úvod do základů terminologie pro speciální pedagogii.* Brno: MU, 2002. ISBN 80-210-2996-X**

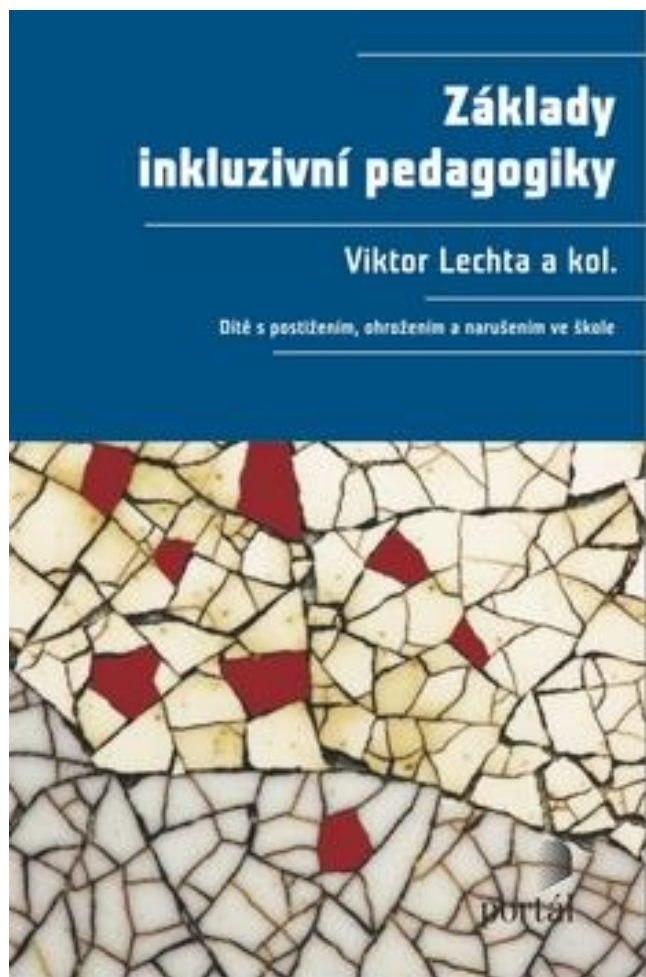
Literatura povinná

Další publikace

Další publikace

Připravuje se:

□ Inkluzivní pedagogika

Viktor Lechta a kol.

Nakl. Portál

2016

Kurikulární dokumenty + Legislativa

- **Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání**
- **Školský zákon 561/2004 Sb.** ve znění pozdějších předpisů
  - **novela 82/2015 Sb. → konsolidované znění školského zákona**
- **Vyhláška č. 72/2005**, ve znění **vyhlášky č. 197/2016 Sb.** o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- **Vyhláška č. 27/2016 Sb.** o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných – **účinnost od 1.9.2016**

1

Speciální pedagogika

terminologie, předmět, cíle, klasifikace oboru,
interdisciplinární vztahy

zajímavosti

CHODICILIDE.CZ

- www.chodicilide.cz
- <http://www.chodicilide.cz/vyuka/>
- <https://youtu.be/-QQV89b4y-M> - taxi
- <https://youtu.be/wvMEpRNobW8> - akrobacie
- https://youtu.be/6Rq_12gly4w - horolezec
- <https://youtu.be/YjQYLdAFgEA> - na zastávku - ZP
- <https://youtu.be/p26QUHhi28M> - překážka - ZP
- <https://youtu.be/6ZQf6U9Sagw> - autobus - ZP
- <https://youtu.be/MojJ2wLP4Eo> - nádraží - SP
- <https://youtu.be/DCzp-QTCiac> - komunikace - TP
- <https://youtu.be/UrB0ZuZbAUc> - plošina - TP
- <https://youtu.be/1z4Ocjo-9Pg> - exkurze - TP

Označení odlišnosti

- žák s postižením, znevýhodněním
- dítě/žák se **speciálními vzdělávacími potřebami**
  - dle **zákona č.561/2004 Sb.** = dítě/žák se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním, sociálním znevýhodněním a dítě/žák mimořádně nadaný - dřívější definice dle šk. zákona
    - **NOVĚ** „...osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností potřebuje poskytnutí podpůrných opatření...“
    - + výčet § 16, odst. 9
  - **vyhláška č. 72/2005 Sb.**, o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních ve znění **vyhlášky č. 197/2016 Sb.**
  - **Vyhláška 27/2016 Sb.** o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- **Žáky pro vzdělávací účely nečleníme podle původních diagnostických kategorií, ale hodnotíme potřebu úpravy podmínek jejich vzdělávání.**

Urči, o kterou „pedii“ se jedná...

www.chodicilide.cz

Videa a spoty

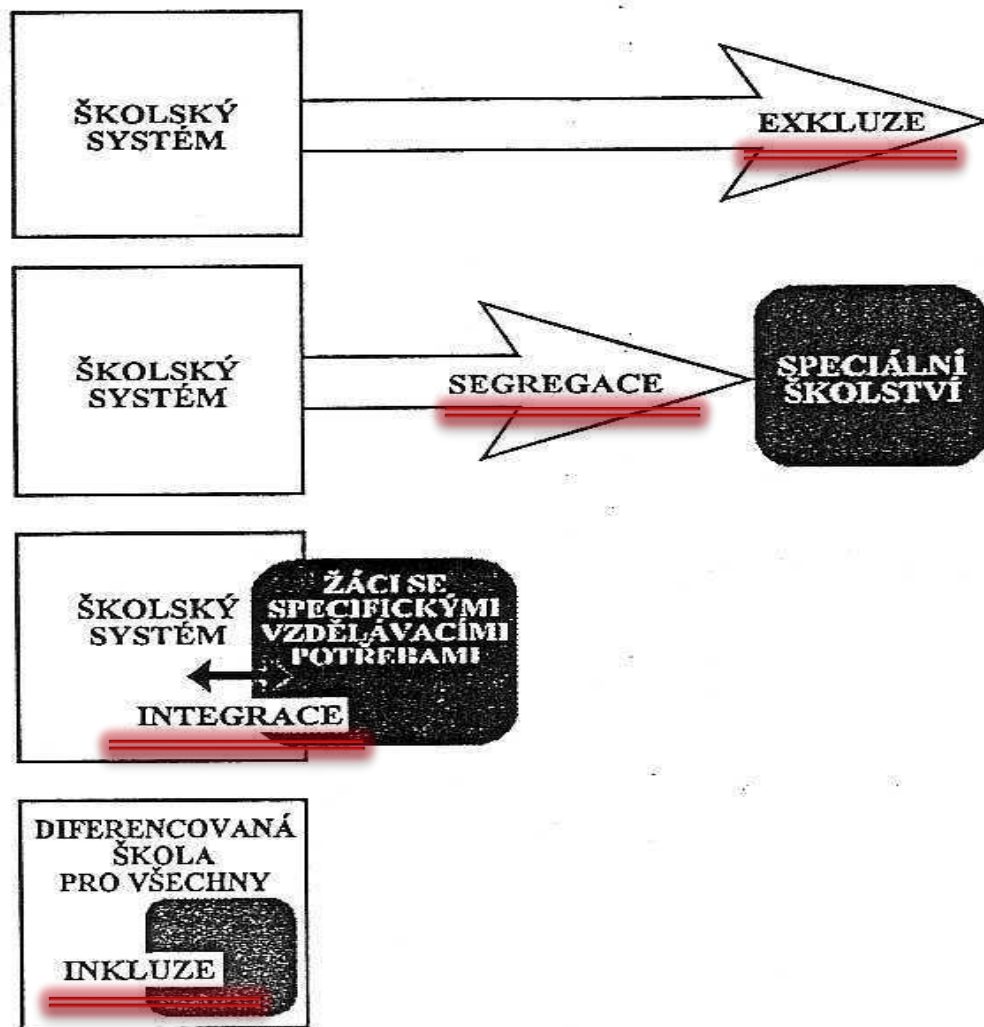

CHODICILIDE.CZ

2

Historie vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Spec. ped. vývojové fáze

Národní dokumenty

Budu chodit do stejné školy...

<http://www.youtube.com/watch?v=HKmn9FmH6So&list=PL3Wv3QI6zULd3sUPLzsC6jkwql8bR0aod>

Legislativní opatření

- ratifikace **Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením** (podzim 2009)
- na základě ratifikace byl zpracován **Národní plán vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením (2010–2014)**
- koncipován **Národní akční plán vzdělávání (NAPIV)** z března roku 2010
  - cíle a opatření směřují k posílení inkluzivního pojetí výchovy a vzdělávání na všech stupních a typech škol (principy, metody inkluze, kompetence pedagogů)
- **Akční plán inkluzivního vzdělávání (APIV)** na období (2016 – 2018) – na vědomí vládou přijat 29.7.2015

3

Legislativní opatření

Zákon

- Školský zákon č. 561 /2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů (poslední novela zákon č. 82/2015 Sb.)
  - § 16 Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
    - 16a, 16b
  - § 116 Školská poradenská zařízení
- <http://www.msmt.cz/dokumenty/konsolidovany-text-skolskeho-zakona>

Vyhlášky

- **dřív Vyhláška č. 73/2005 Sb., ve znění vyhl. č. 147/2011 Sb. a vyhl. č. 103/2014 Sb. – platnost do 1.9.2016**
  - definují stupně podpůrných opatření, vyrovnávacích opatření
  - Mimořádně nadaní
  - Speciální vzdělávání
  - Individuální vzdělávací plán (IVP)
  - Asistent pedagoga

- **Vyhláška č. 27/2016**
  - podpůrná opatření
  - IVP, PIPP
  - Asistent pedagoga
  - Postup při poskytování PO 1. st. / 2.-5. st.
  - Vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 zákona
  - Nadaní a mimořádně nadaní

Podpůrná opatření a náležitosti s tím spojené

□ KATALOGY PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ – UPOL

- Systémová podpora inkluzivního vzdělávání

- <http://www.inkluze.upol.cz/portal/vystupy>

- <http://inkluzie.upol.cz/ebooks/katalog-vseobecny/katalog-vseobecny.pdf>

Použitá literatura

- ◉ Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J., *Pedagogický slovník*, 2009
- ◉ Lechta, V. *Základy inkluzivní pedagogiky*, 2010
- ◉ Mühlpachr, P. Geneze inkluzivní pedagogiky. In Bartoňová, M, Vítková, M. *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami III*. 2009, s. 27
- ◉ M. Horňáková, *Inklúzia – nové slovo, alebo aj nový obsah?* In Efeta, 2006
- ◉ Zákon č. 561/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů
- ◉ Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se SVP a žáků nadaných

inkluzivní vzdělávání

- Čím chci být

- <http://www.youtube.com/watch?v=-GWzgbF3QBU&list=PL3Wv3QI6zULd3sUPLzsC6jkwql8bR0aod>

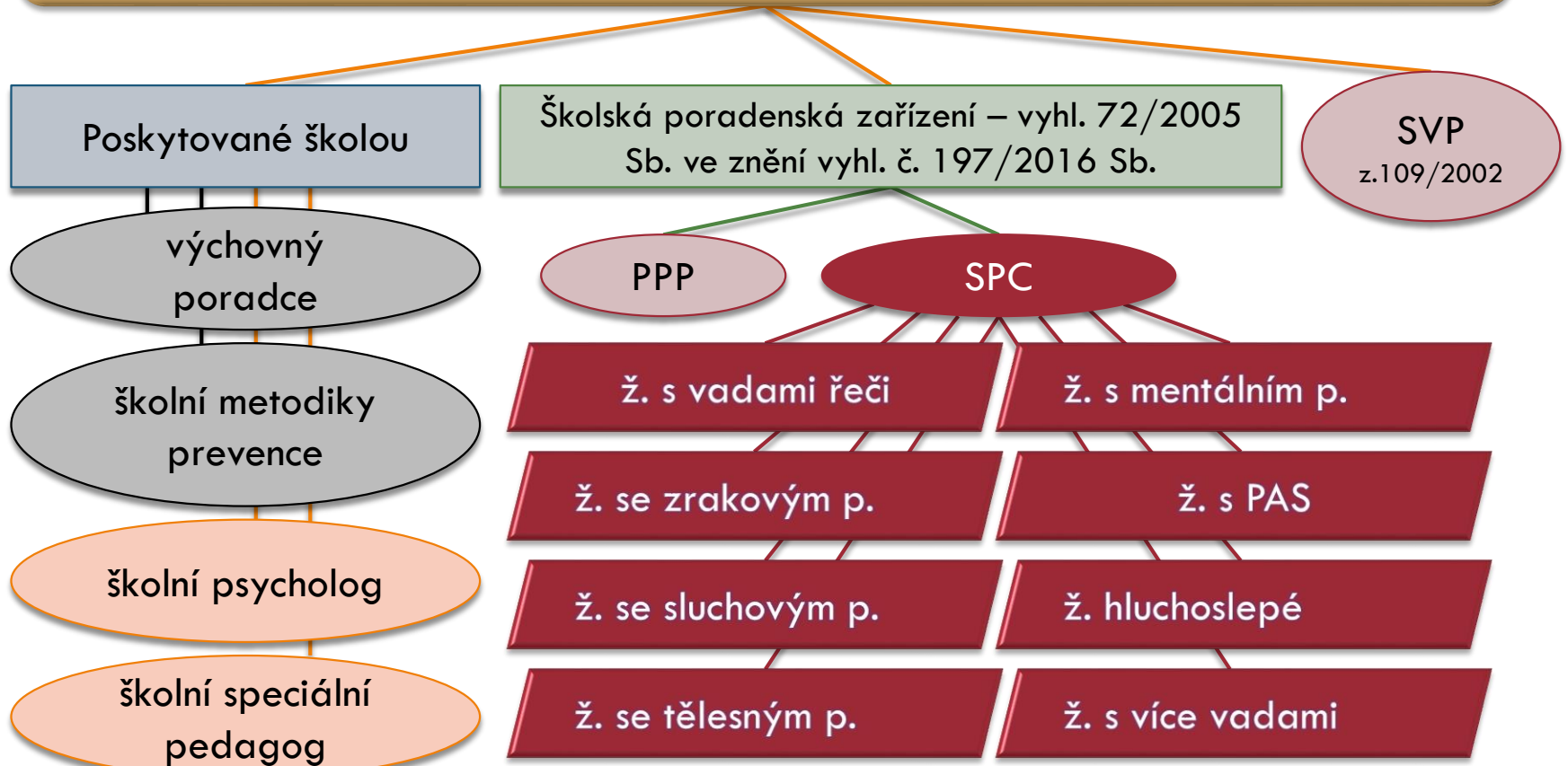
Pedagogicko-psychologické poradenské služby ve škole

školní poradenská pracoviště, pedagogicko-psychologické poradny, speciálněpedagogická centra, střediska výchovné péče

Základní přehled

Poradenské služby

Poradenské služby ve školách → školní poradenské pracoviště

definuje konsolidované znění šk. zákona
č. 82/2015 Sb.

Vyhláška č. 72/2005 Sb. ve znění vyhlášky
197/2016 Sb.

Škola nově

- Škola zakládá „**školní** poradenské **pracoviště**“
- Zpracovává a uskutečňuje program poradenských služeb ve škole - obsahuje
  - ▣ Popis a rozsah činností
    - výchovného poradce
    - školního metodika
    - případně šk. speciálního pedagoga a šk. psychologa
  - ▣ Preventivní program školy
- Podílí se na poskytování podpůrných opatření
- Spolupracuje s orgány veřejné moci za účelem ochrany práv žáků (OSPOD – orgán sociálně-právní ochrany dětí)
- Spolupracuje se **školským** poradenským **zařízením**

Školská poradenská zařízení

definuje konsolidované znění šk. zákona
č. 82/2015 Sb.

Vyhláška č. 72/2005 Sb. ve znění vyhlášky
197/2016 Sb.

SPC – Standardní činnosti; příloha č. 2

- ◎ Standardní činnosti společné
- ◎ Standardní činnosti speciální
  - ▣ Centrum poskytující služby žákům s **vadami řeči**
  - ▣ Centrum poskytující služby žákům se **zrakovým** postižením
  - ▣ Centrum poskytující služby žákům se **sluchovým** postižením
  - ▣ Centrum poskytující služby žákům s **tělesným** postižením
  - ▣ Centrum poskytující služby žákům s **mentálním** postižením
  - ▣ Centrum poskytující služby žákům s **poruchami autistického spektra (PAS)**
  - ▣ Centrum poskytující služby žákům **hluchoslepým**
  - ▣ Centrum poskytující služby žákům s **více vadami**

Vyhláška

- Vyhláška č. **72/2005 Sb.** o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních; ve znění vyhl. č. **197/2016 Sb.**
  - **PŘÍLOHA 1-5**
  - definuje poskytování a účel poradenských služeb
  - školská poradenská zařízení, dokumentaci, poskytování poradenských služeb ve škole
  - vzor informovaného souhlasu

- definována **zákonem č. 109/2002 Sb.**, o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních ve **znění zákona č. 383/2005 Sb.**
- **Metodický pokyn** upřesňující podmínky činnosti středisek výchovné péče
- **Příkaz** ministryně školství, mládeže a tělovýchovy **č. 21/2007** k činnosti středisek výchovné péče

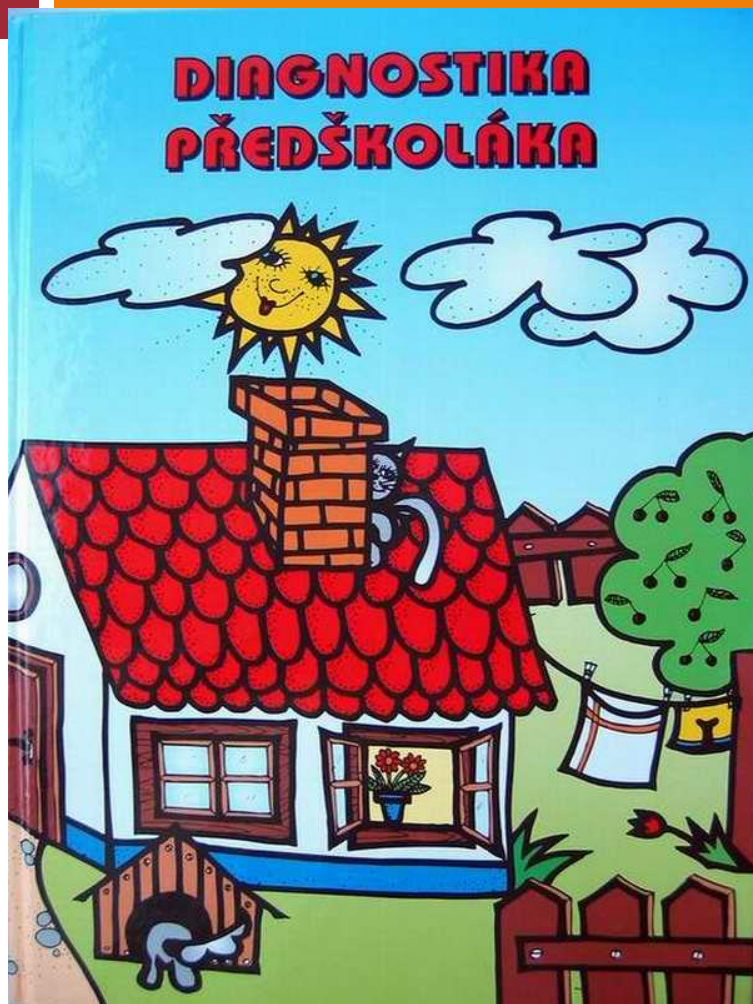

Speciálněpedagogická diagnostika

pojem, předmět, cíle, metody, terminologie

PŘINOSILOVÁ, D. Diagnostika ve speciální pedagogice. Brno : Paido, 2007. ISBN 978-80-7315-157-7

Další literatura

charakteristika, klasifikace dle WHO, etiologie, možnosti vzdělávání, pseudooligofrenie, demence, Downův syndrom, autismus – charakteristika, etiologie, možnosti vzdělávání.

- hloubku MR určujeme pomocí IQ
  - (úroveň rozumových schopností)
- dle 10. revize MKN (MKN-10, ICD-10)
  - F 70 lehká mentální retardace LMR IQ 69 – 50
  - F 71 středně těžká mentální retardace STMR IQ 49 – 35
  - F 72 těžká mentální retardace TMR IQ 34 – 20
  - F 73 hluboká mentální retardace HMR IQ 19 a níže
  - F 78 jiná mentální retardace stanovení nesnadné pro přidružené postižení, těžké poruchy chování, pro autismus
  - F 79 nespecifikovaná mentální retardace MR prokázaná, ale nedostatek inf. pro zařazení do konkrétního stupně
- Typ
  - eretický (nepokojný, dráždivý) x torpidní (apatický, netečný) x nevyhraněný

Downův syndrom

Video

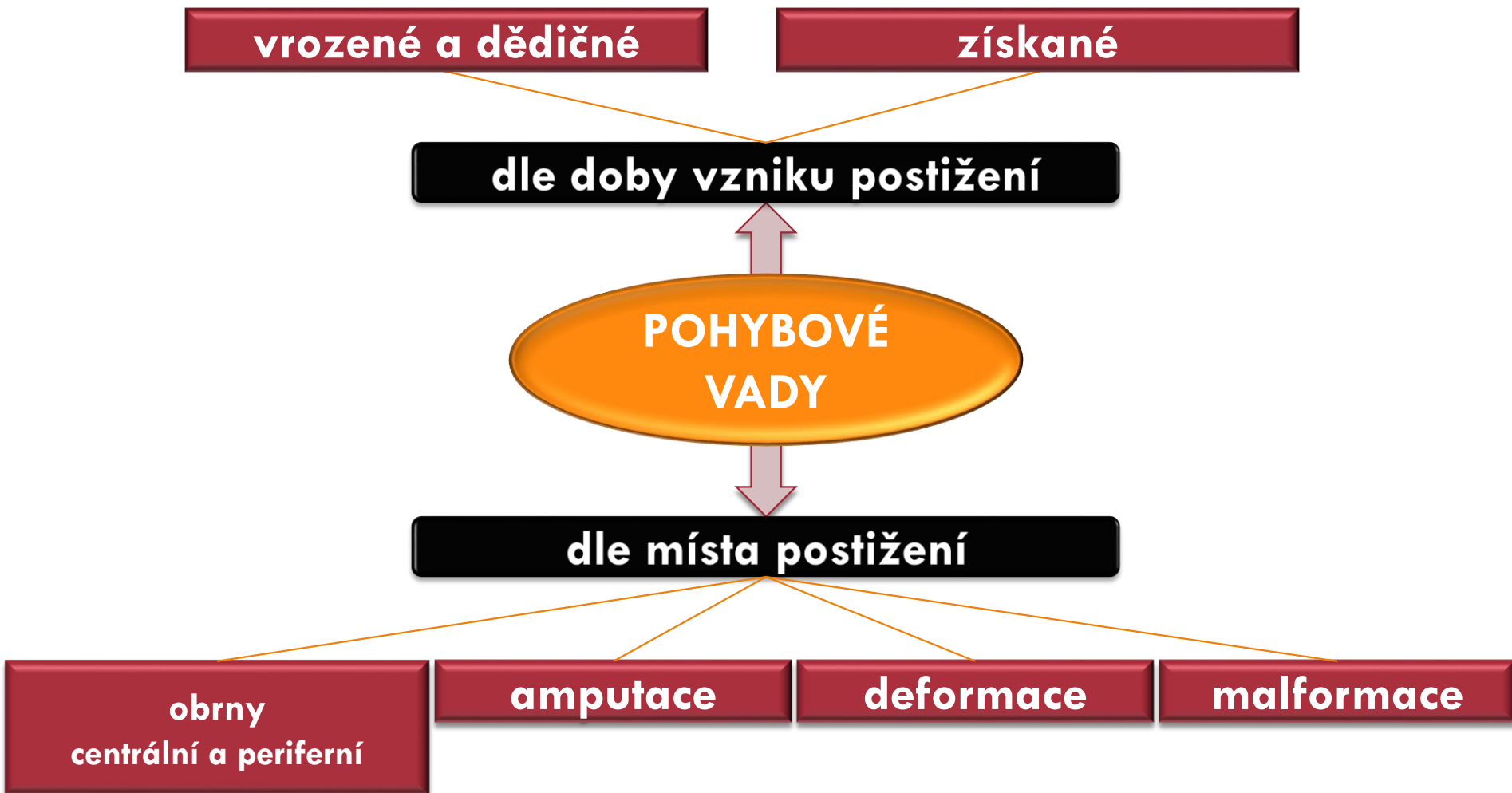

- <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1095946610-diagnoza/83-downuv-syndrom/video/?pridat=81>
- [začátek 0:30; prvních 10 min](#)

Tělesné postižení - charakteristika, klasifikace, etiologie, možnosti léčby, možnosti vzdělávání.

DMO

Schéma dělení pohybových vad (klasifikace)

Malformace

před operaci

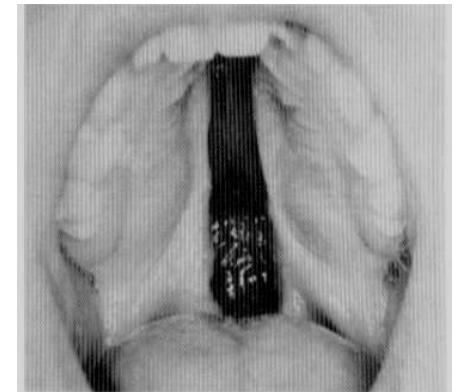
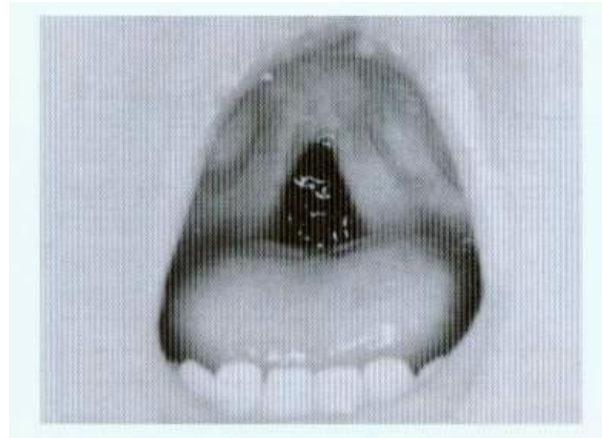
po operaci

před operaci

po operaci

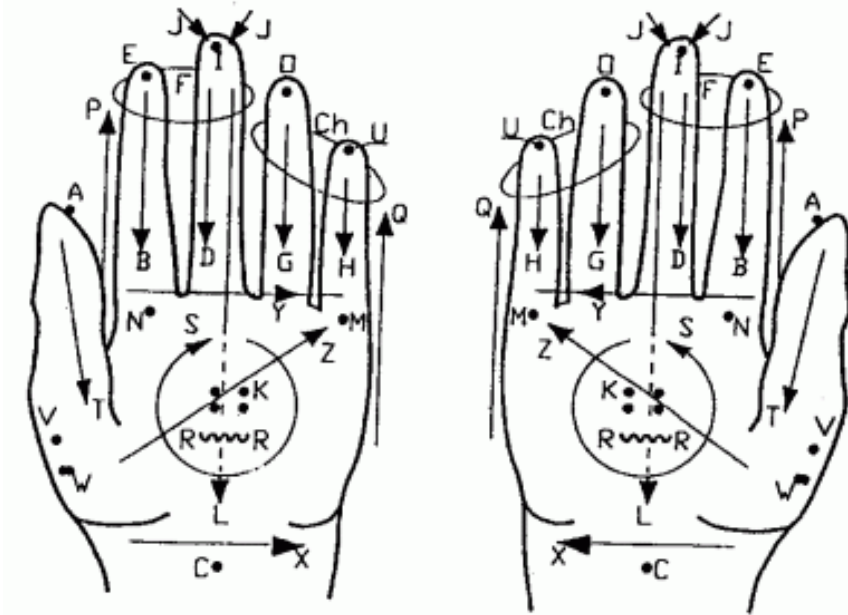
Zrakové postižení – charakteristika, klasifikace, etiologie, možnosti léčby, možnosti vzdělávání.

Komunikace se zrakově postiženými.

Braillovo písmo

a		b		c		d		e	
l		2		3		4		5	
f		g		h		i		j	
6		7		8		9		0	
k		l		m		n		o	
p		q		r		s		t	
%									
u		v		w		x		y	
z		á		č		d'		é	
ě		i		ň		ó		ř	
š		t'		ú		ů		ý	
ž		.		,		:		;	
-		+		/		?		!	
"		(		)		*			

 A	 B	 C	 D	 E	 F	 G	 H	 I
 J	 K	 L	 M	 N	 O	 P	 Q	 R
 S	 T	 U	 V	 W	 X	 Y	 Z	

Video – Klíč – nevidomí a slabozrací

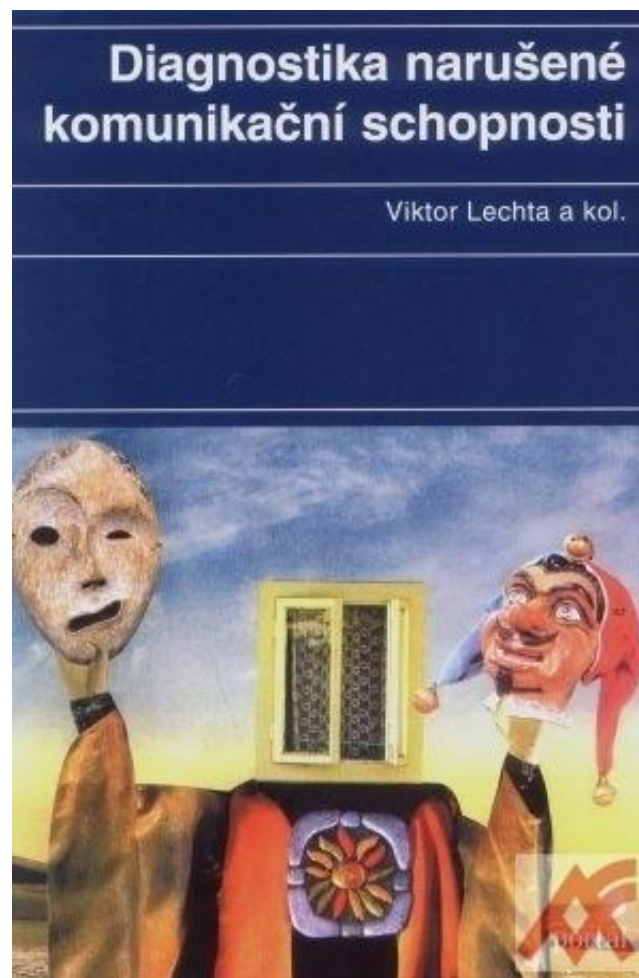
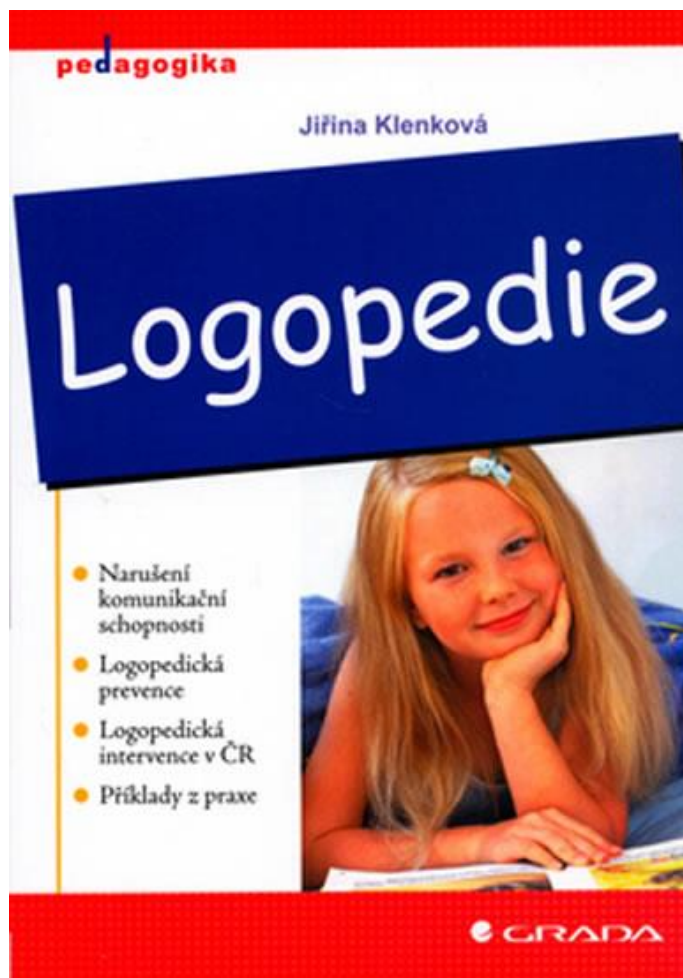

- <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1096060107-klic/211562221700001/video>

Narušená komunikační schopnost – charakteristika, klasifikace, etiologie, náprava, možnosti vzdělávání.

Alternativní a augmentativní komunikace – charakteristika jednotlivých systémů a jejich využití.

Další literatura

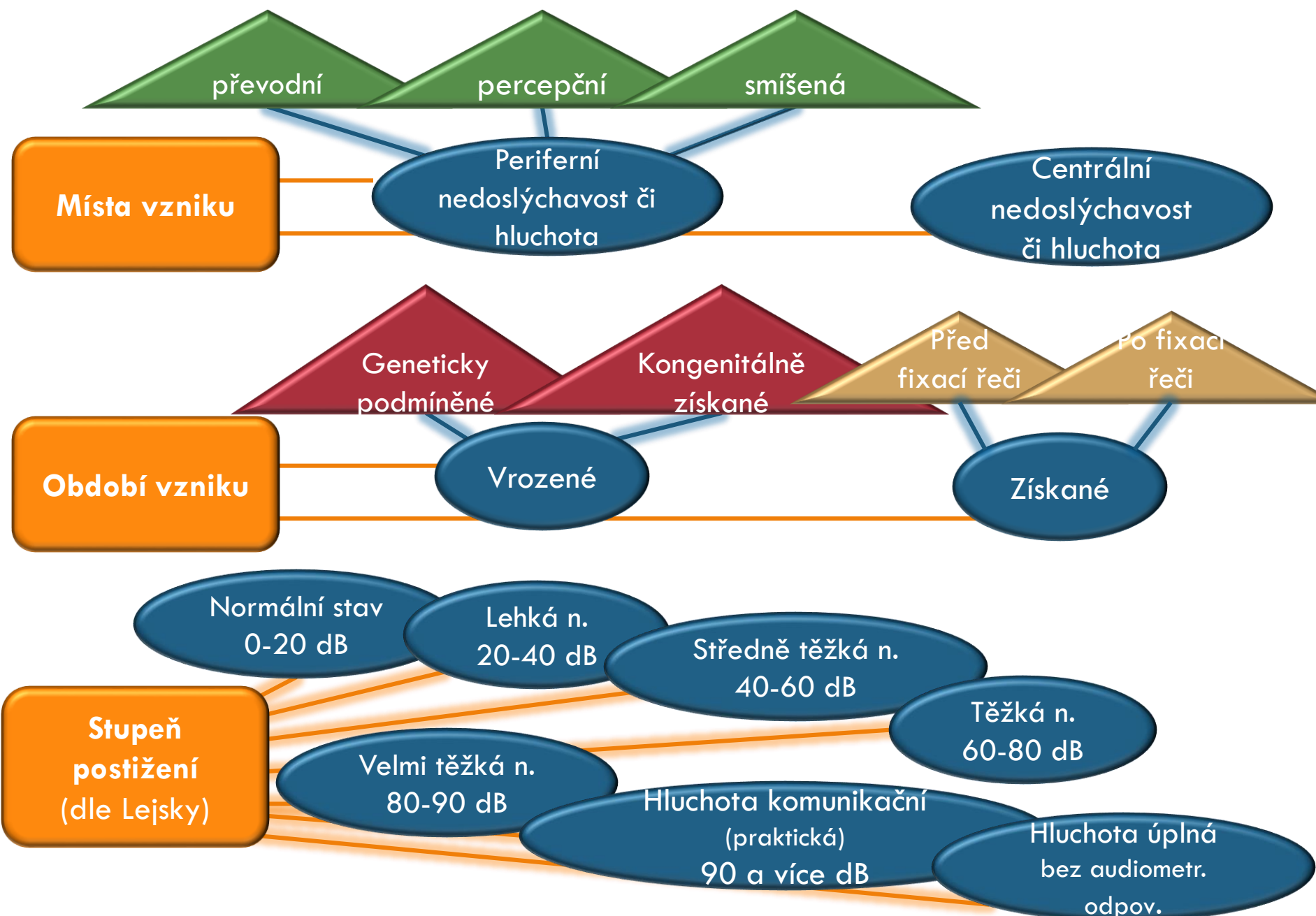

Sluchové postižení – charakteristika, klasifikace, etiologie, možnosti vzdělávání.

Sluchová protetika, kochleární implantát, komunikace se sluchově postiženými.

<https://www.youtube.com/watch?v=cSIGocYJ2Dk>

převodní

percepční

smíšená

Místa vzniku

Periferní
nedoslýchavost či
hluchota

Centrální
nedoslýchavost
či hluchota

Geneticky
podmíněně

Kongenitálně
získané

Před
fixací řeči

Po fixaci
řeči

Období vzniku

Vrozené

Získané

Normální stav
0-20 dB

Lehká n.
20-40 dB

Středně těžká n.
40-60 dB

Těžká n.
60-80 dB

Stupeň
postižení
(dle Lejsky)

Velmi těžká n.
80-90 dB

Hluchota komunikační
(praktická)
90 a více dB

Hluchota úplná
bez audiometr.
odpov.

Usnadňující vnímání mluvené řeči - nedoslýchaví

□ sluchadla

- <http://www.widex.cz/cs-cz/>

- <http://w1.hearing.siemens.com/cz/04-products/products.jsp>

Sluchadlo nitroušní a závěsné

kapesní sluchadlo

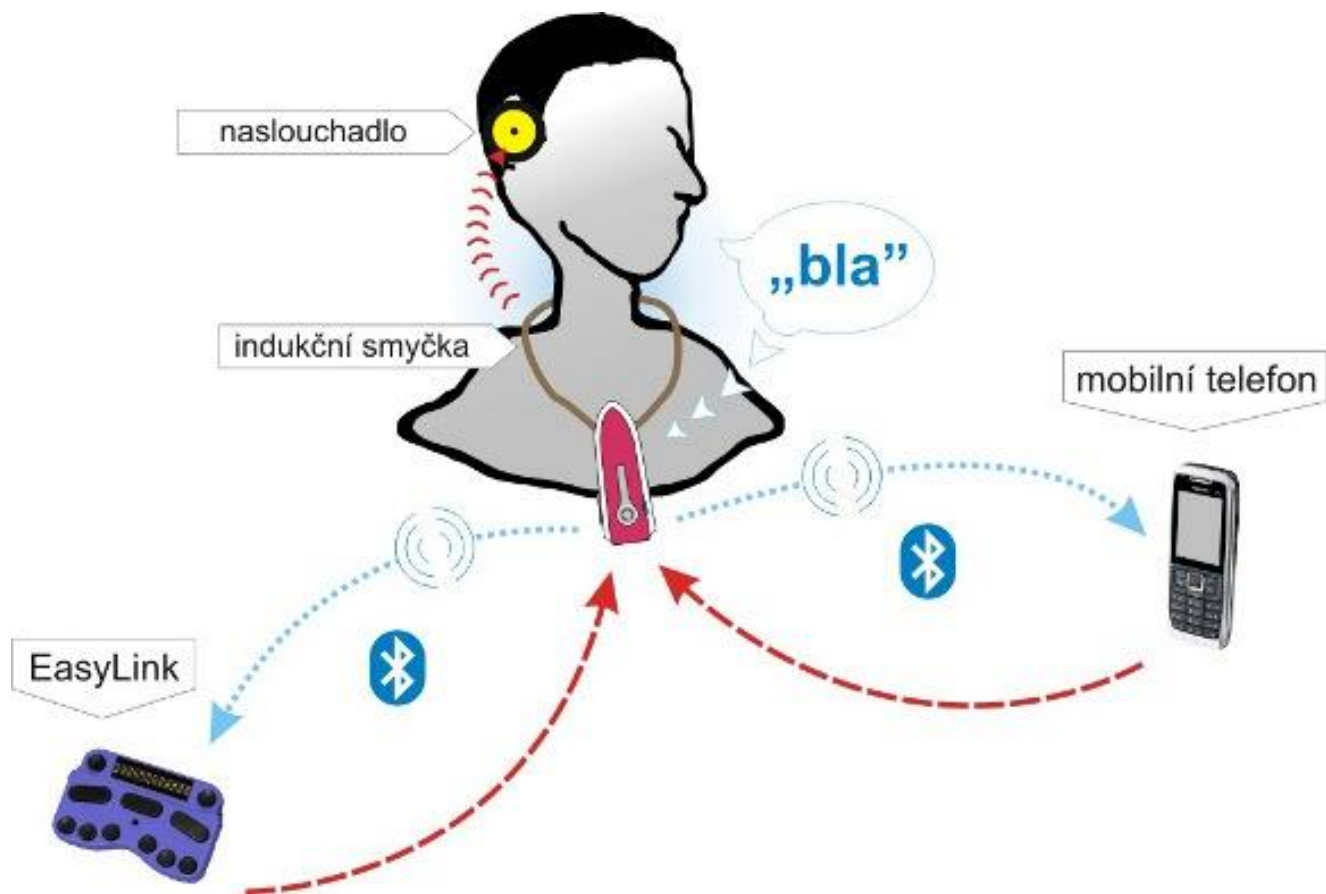
<http://www.audionika.cz/stranka/kapesni-sluchadla>

<http://www.naslouchatko-do-usi.cz/1265-nova-naslouchatka-na-ceskem-trhu>

Osobní zesilovače

Indukční smyčka

<http://shop.widex.cz/Indukcni-smycky.html,kat,12>

Usnadňující vnímání mluvené řeči - neslyšící

□ kochleární implantát

□ děti

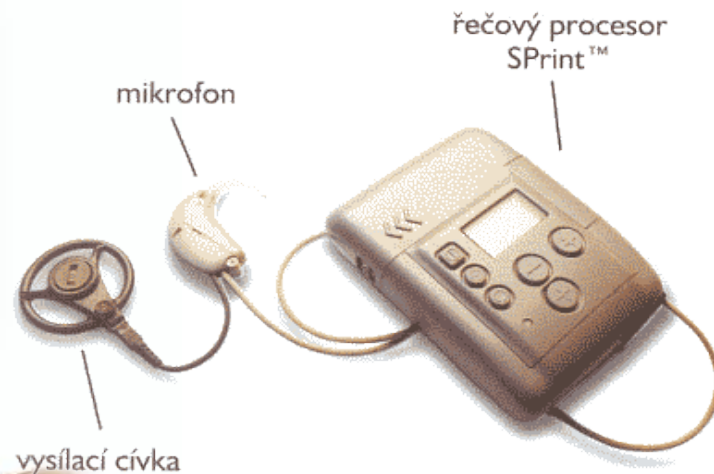
□ <http://kochlear.cz/index.php?text=3-kochlearni-implantat-recovy-procesor>

□ <http://www.novinky.cz/zena/deti/209362-sance-na-ziskani-noveho-pristroje-pro-neslysici-u-andreje-rostou.html>

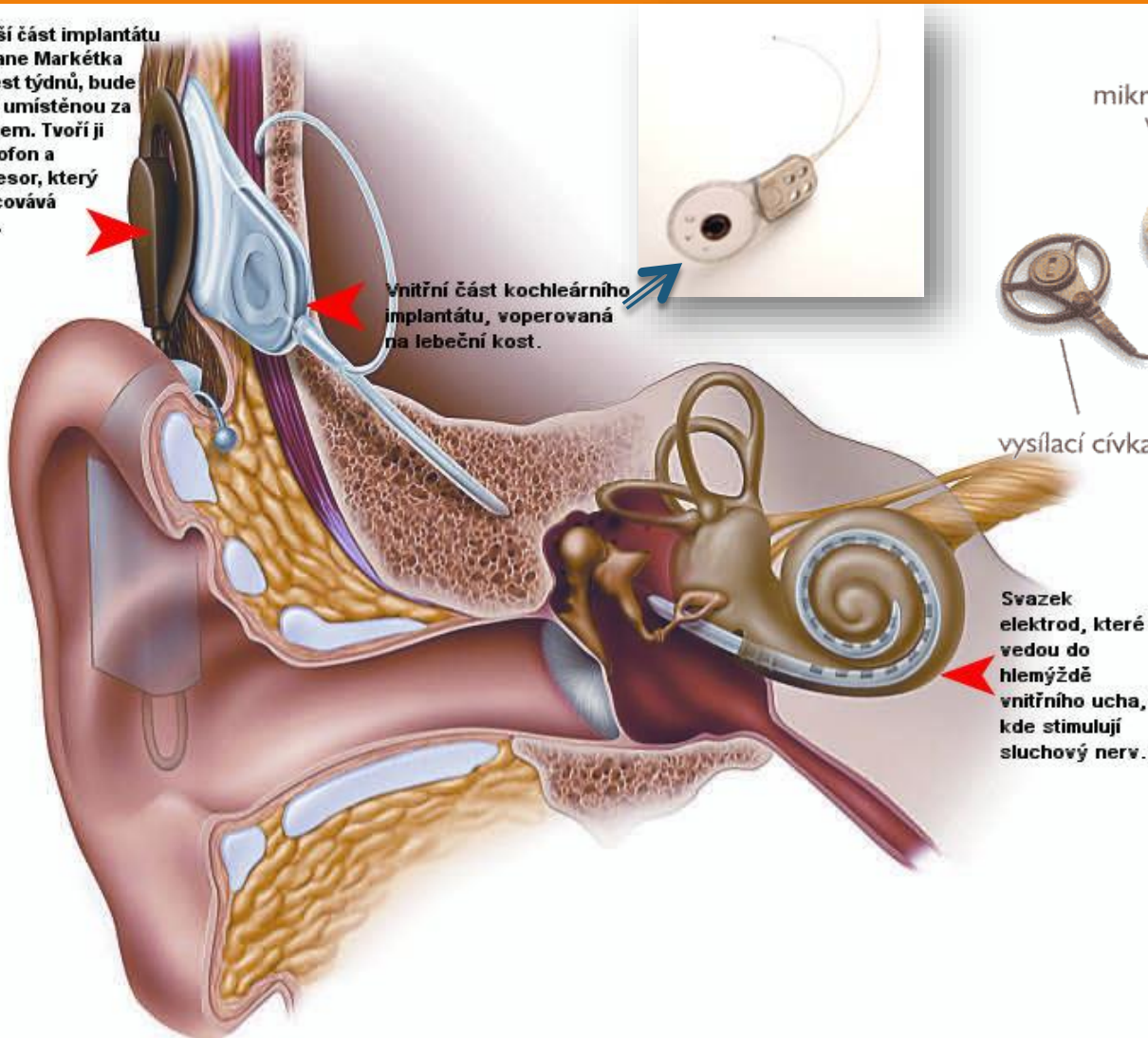
kochleární implantát

Vnější část implantátu dostane Markétka za šest týdnů, bude jí mít umístěnou za ouškem. Tvoří ji mikrofon a procesor, který zpracovává zvuk.

Vnitřní část kochleárního implantátu, voperovaná na lebeční kost.

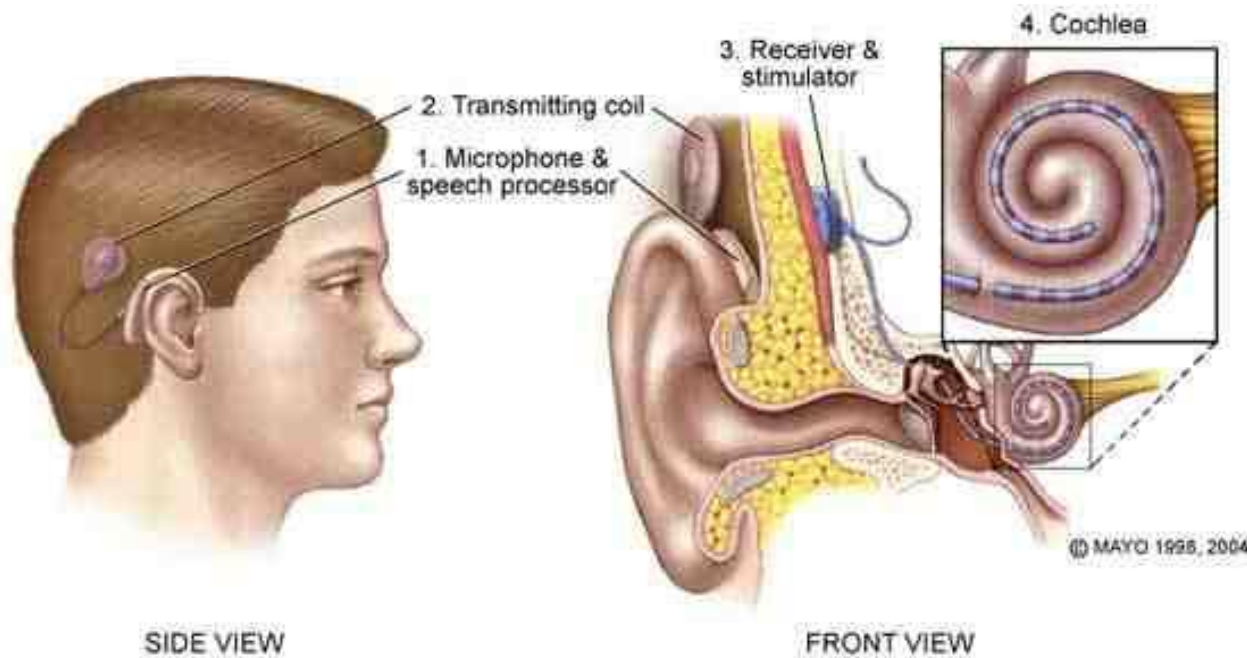

Svazek elektrod, které vedou do hlemýžďe vnitřního ucha, kde stimulují sluchový nerv.

kochleární implantát

Další literatura

HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení: úvod do surdopedie*. 1. vyd.
Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0084-0.

Specifické poruchy učení – charakteristika, klasifikace, etiologie, možnosti vzdělávání.

Reedukace specifických poruch učení.

Specifické poruchy učení

```
graph TD; A[Specifické poruchy učení] --- B[Dyslexie]; A --- C[Dysgrafie]; A --- D[Dysortografie]; A --- E[Dyskalkulie]; C --- F[Dysmúzie]; C --- G[Dyspinxie]; C --- H[Dyspraxie];
```

Dyslexie

Dysgrafie

Dysortografie

Dyskalkulie

Dysmúzie

Dyspinxie

Dyspraxie

Video

- Lehká mozková dysfunkce
  - <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1095946610-diagnoza/208572241500006-lehka-mozkova-dysfunkce/>
  - hlavně prvních 5 min
  - 15:58

Poruchy chování – charakteristika, klasifikace, možnosti nápravy, zařízení.

Legislativa

□ zákon **109/2002**

- o výkonu **ústavní výchovy nebo ochranné výchovy** ve školských zařízeních a o **preventivně výchovné péči** ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- novela - zákon č. **383/2005** Sb., kterým se mění zákon č. 109/2002 Sb.

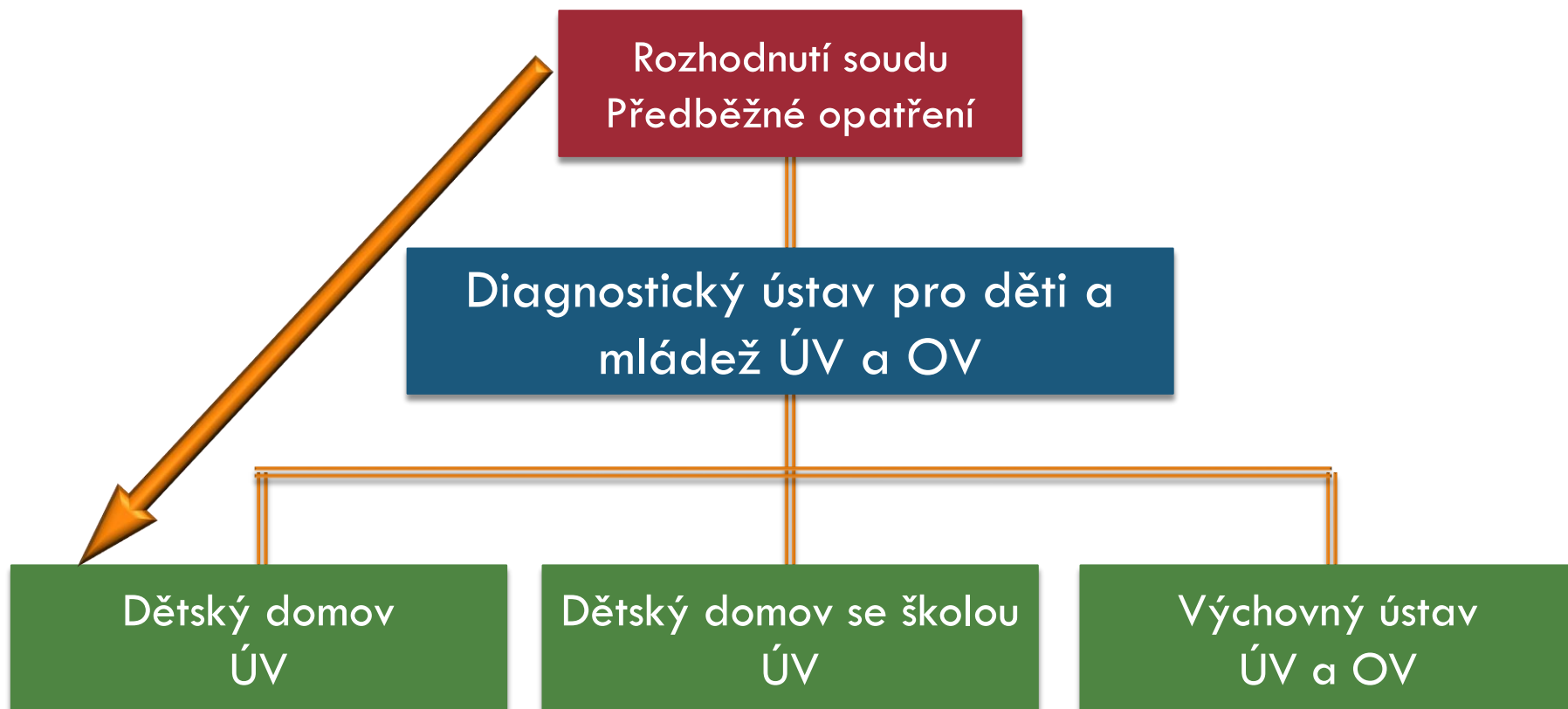
□ vyhláška **458/2005**

- kterou se upravují podrobnosti o **organizaci výchově vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče**

□ vyhláška **438/2006**

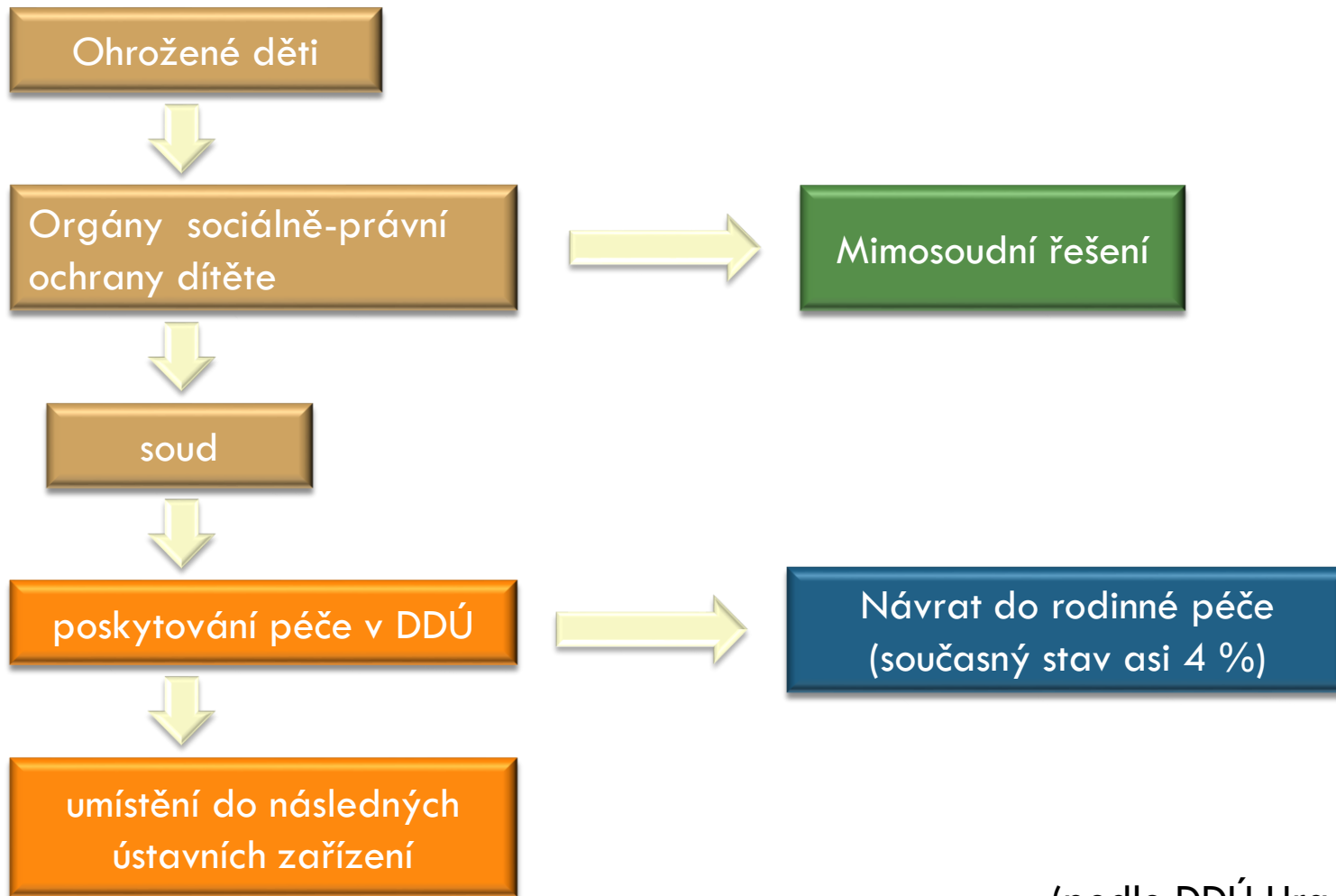
- kterou se upravují podrobnosti **výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy** ve školských zařízeních

Školská zařízení pro ÚV a OV

Schéma systému poskytované péče ohroženým dětem

(podle DDÚ Hradec Králové)

□ Šance dětem

- portál o tématu ohrožené děti

- a pro rodiny v problémové situaci

- <http://www.sancedetem.cz/cs/index.shtml>

□ MIŠ

- <http://www.minimalizacesikany.cz>

video

- <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10214725441-nechte-me-bejt-sikana/209572230510001-nechte-me-bejt-sikana/video/>
- <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10214725441-ja-chci-domu-diagnosticky-ustav/209572230510010/video/>
- <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1128654162-rodina-a-ja/211563230640015-zlobi-nebo-ma-adhd/>

Děkuji za pozornost

v případě dotazů

gajzlerova@ped.muni.cz